

працівників суду та правоохоронних органів”, не закріплено право судді на носіння та зберігання вогнепальної зброї.

Важливу роль в організаційному, фінансовому та матеріально-технічному забезпеченні судів повинна відіграти Державна судова адміністрація України — центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, створена згідно з Указом Президента України “Про Державну судову адміністрацію України” від 29. 08. 2002 року № 780/2002.

Її основними завданнями відповідно до положення є:

– організаційне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, забезпечення діяльності Академії суддів України, роботи з’їздів суддів України, діяльності Ради суддів України, конференцій суддів, рад суддів;

– участь у межах своїх повноважень у формуванні судів загальної юрисдикції;

– розроблення пропозицій щодо вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції;

– здійснення матеріального і соціального забезпечення суддів та працівників апаратів судів.

Таким чином створення Державної судової адміністрації в Україні є дуже важливим і своєчасним кроком в проведенні судово-правової реформи, яка передбачає формування в Українській державі незалежної судової влади. Покладення на Державну судову адміністрацію організаційного забезпечення судової системи важливе тим, що, з одного боку, вся діяльність, пов’язана з функціонуванням судової влади, акумулюється в структурах цієї влади, а з іншого — здійснення правосуддя і господарська функція не поєднуються в одному органі. Тобто суди, здійснюючи правосуддя, не будуть обтяжені господарськими турботами.

Література:

1. Бондаренко І. Судова система України та її реформування в сучасних умовах // Право України. — 2002. — № 8. — С. 37.
2. Григор’єва Л. І. Принцип незалежності судової влади та гарантії судового захисту прав і свобод людини і громадянина // Вісник Верховного Суду України. — 1999. — № 4. — С. 5–9
3. Про внесення змін до Закону України “Про статус суддів”: Закон України від 21. 06. 01 р.
4. Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій України”: Закон України від 21. 06. 01 р.
5. Про судоустрій України: Закон України від 07. 02. 02 р.
6. Концепція судово-правової реформи України від 28 квітня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 30. — С. 426.
7. Судебная реформа: есть вопросы // Юридическая практика. — 2002. — № 45. — С. 8.
8. Судова статистика. Розгляд судами загальної юрисдикції справ різних категорій протягом 1990 — 2000 років // Вісник Верховного суду України. — 2002. — № 1. — С. 12.
9. Стефанюк В. С. Незалежний суд — гарант прав людини і громадянина // Право України. — 1996. — № 5. — С. 16–18.
10. Стефанюк В. С. Становлення судової влади в Україні триває // Вісник Верховного Суду України. — 1997. — № 4. — С. 7–9.
11. Шишкін В. І. Проблеми судової реформи в Україні // Українське право. — 1995. — № 1. — С. 52–60.

УДК 351.81

С. В. Продайко

начальник кафедри тактики і методики попередження та розкриття злочинів на транспорті, полковник міліції.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЧАСТИНА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ НА ТРАНСПОРТІ

Охорона громадського порядку, а також забезпечення громадської безпеки на об’єктах транспорту є важливою складовою адміністративної діяльності органів внутрішніх справ на транспорті.

Транспорт відноситься до такої сфери людської діяльності, в якій порушення громадського порядку впливає на нормальне функціонування окремих підприємств і закладів, а також галузі в цілому.

У зв’язку з цим громадський порядок на транспорті являє собою систему людських зв’язків і відношень, які забезпечують громадський спокій, а також нормальне функціонування транспорту та його об’єктів.

Діяльність органів внутрішніх справ на транспорті здійснюється різними службами, однак вагому її частину виконує служба охорони громадського порядку.

Головними напрямками діяльності служби охорони громадського порядку є:

- організація й практичне здійснення патрульно-постової служби міліції;
- взаємодія з громадськими організаціями щодо виконання правоохоронних завдань;
- організація боротьби з жебракуванням, бродяжництвом, з особами без певного місця проживання, з пияцтвом та алкоголізмом; щодо виконання рішень і судових постанов, прокуратури, органів дізнання та попереднього слідства.

Основою діяльності служби охорони громадського порядку є не застосування примусових заходів, а діюча організація охорони порядку проведення різноманітних профілактичних заходів щодо запобігання правопорушенням на об'єктах транспорту. Попередження правопорушень в процесі адміністративної діяльності органи внутрішніх справ здійснюють шляхом всебічного осмислення конкретної обстановки, реальної оперативної ситуації, заснованої на повсякденній оцінці розстановки сил і засобів, використання найбільш ефективних способів несення служби, розумного здійснення маневрування силами та засобами згідно з принциповою схемою його проведення, за умов суворого виконання та дотримання принципів законності, добросовісного виконання службового обов'язку кожним співробітником міліції, підтримання високої дисципліни, зміцнення зв'язку з громадськими формуваннями та населенням.

Практика свідчить, що в тих підрозділах органів внутрішніх справ, де належним чином організована робота адміністративної служби, набагато менше скоюється злочинів по всіх напрямках кримінальної міліції і достатньо високий рівень їх розкриття.

Але ефективність боротьби зі злочинністю і охорони громадського порядку залежить і від того, наскільки спрацьовує принцип невідворотності покарання як за злочини, так і за адміністративні правопорушення, особливо це стосується виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

На жаль, велика кількість громадян, які скоїли адміністративні порушення залишаються не покараними чи покараними несвоєчасно з огляду на обставини, які є на практиці в роботі органів внутрішніх справ на транспорті, та прогалини в нормотворчій діяльності.

Автор робить спробу знайти вирішення проблем, які існують в нормативно-правовому акті про адміністративні правопорушення, що на його думку дасть змогу більш ефективно вести боротьбу з правопорушеннями, які посягають на громадський порядок та громадську безпеку на транспорті.

Охорона громадського порядку на залізничному, водному і повітряному транспорті має свої особливості. Справа в тім, що специфіка цих видів транспорту вагомо впливає на розробку дислокації постів, порядку несення патрульно-постової служби та роботу усіх видів нарядів міліції, особливо того, що стосується кінцевого результату адміністративної діяльності, тобто затримання за їх протиправну поведінку. Сили служби охорони громадського порядку органів внутрішніх справ на транспорті, як уже зазначалось, знаходяться на великій відстані від управлінь залізниць, водних басейнів, аеропортів, що ускладнює можливість ефективно вирішувати питання правоохоронної спрямованості. Але незважаючи на це, на дільницях залізниць, пароплавств і аеропортах дислокуються лінійні пункти міліції, які виконують функції, подібні до функцій відділів і відділень внутрішніх справ на транспорті. Інакше кажучи, вони виконують увесь комплекс правоохоронної діяльності, який покладено на органи внутрішніх справ на транспорті.

Так В. К. Гіжевський в своїй роботі "Становлення, розвиток та особливості діяльності органів внутрішніх справ на транспорті. Історичний огляд" відзначає, що відділи (відділення) внутрішніх справ на транспорті, лінійні пункти міліції є основними підрозділами, яким дозволяється застосовувати заходи адміністративного примусу, оскільки саме на них покладено завдання безпосередньої охорони правопорядку на об'єктах транспорту. Зокрема, суб'єктами адміністративного примусу в цих органах являються: керівництво (заходи адміністративного стягнення, деякі заходи адміністративного застереження та попередження). У даному випадку автор звертає увагу на діяльність лінійних пунктів міліції, підрозділів органів внутрішніх справ на транспорті, які відповідно до статті 222 Кодексу України про адміністративні порушення мають право від імені органів внутрішніх справ (міліції) розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення.

Це адміністративні правопорушення передбачені частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 109 (Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на залізничному транспорті), статтею 110 (Порушення правил користування засобами залізничного транспорту), статтею 111 (Порушення правил безпеки польотів), частиною третьою статті 114 (Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на морському транспорті), частиною першою статті 115 (Порушення правил користування засобами морського транспорту), статтею 116² (Порушення правил, забезпечуючих безпеку експлуатацію суден на внутрішніх водних шляхах), частиною другою статті 117 (Порушення правил користування річковими та маломірними суднами), частинами першою і другою статті 133 (Порушення правил перевезення

небезпечних речовин і предметів великогабаритних та великовагових вантажів на транспорті), частиною другою статті 135 (Безкоштовний проїзд).

Разом з тим практична діяльність свідчить, що поряд із вищеназваними адміністративними порушеннями, найчастіше працівники транспортної міліції виявляють адміністративні правопорушення за ознаками статті 44 (Незаконне вироблення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах), статті 164 (Порушення порядку заняття підприємницькою діяльністю), статті 173 (Дрібне хуліганство), частиною першою і другою статті 178 (Розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді) по яких начальники лінійних пунктів міліції не мають права розглядати та накладати стягнення.

У зв'язку з цим, автор вважає за доцільне внести зміни до КУпАП щодо надання відповідного права розгляду адміністративних справ та винесення постанов про стягнення по них начальникам лінійних пунктів міліції. Необхідність внесення таких змін продиктовується вимогами КУпАП, бо задачами щодо розгляду адміністративної справи є: своєчасність, всебічність, повне та об'єктивне виявлення обставин кожної справи, вирішення його в суворій відповідності із законодавством, диференційований підхід до особи правопорушника та значності скоєного правопорушення, а значне віддалення лінійних пунктів міліції від лінійних відділів, до яких вони відносяться, не завжди дає змогу згідно чинного законодавства витримувати терміни щодо розгляду адміністративних справ та винесення по них відповідних постанов.

На думку автора, також потребує вирішення проблеми на законодавчому рівні, порушення іноземними громадянами і особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України. При затриманні осіб, які незаконно перебувають на території держави, а саме порушують вимоги статті 203 КУпАП, співробітники транспортної міліції мають право, згідно з чинним законодавством, вживати тільки заходи по затриманню таких осіб та оформленню відповідних документів, зазначених у спільному наказі Держкомкордону та МВС України № 723/435 від 29. 07. 02 року, а приймати по них рішення мають право лише територіальні ОВС. Під час доставлення такого роду осіб виникає ряд проблем, а саме територіальні ОВС досить часто відмовляються від прийняття цих осіб у зв'язку з тим, що процес оформлення на них відповідних документів досить складний, суми штрафів, які на них покладаються досить великі, а для здійснення депортації за межі держави необхідні кошти. У зв'язку з цим вноситься пропозиція переглянути процедуру по прийняттю рішення відносно таких осіб і надати таке право підрозділам транспортної міліції поряд з територіальними ОВС.

Такий підхід до вирішення проблеми дасть змогу більш ефективно вести боротьбу з таким явищем як нелегальна міграція, приймаючи до уваги і те, що дана категорія людей дуже часто використовує транспорт для свого пересування по державі.

Успішне виконання завдань, покладених на органи внутрішніх справ, неможливе без чіткої їх взаємодії з територіальними органами внутрішніх справ і громадськими організаціями — добровільними народними дружинами, радами профілактики трудових колективів, громадськими пунктами охорони порядку.

Визначений Конституцією України курс на розвиток і зміцнення демократичної та правової держави, а також загальнодержавна стратегія, викладена у виступах Президента України щодо концепцій адміністративної та судової реформ, вимагають нових підходів до вирішення питань піднесення ефективності роботи міліції. При цьому одним з основних критеріїв ефективності службової діяльності працівників міліції стає її оцінка громадськістю.

Закони України “Про міліцію”, “Про оперативно-розшукову діяльність”, “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, “Про боротьбу з корупцією”, “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” та інші надають працівникам міліції значні права та повноваження для попередження і розкриття злочинних проявів, усунення причин та умов, що їм сприяють, накладають на них обов'язок своїми діями виховувати у громадян повагу до законів, робити так, щоб ці дії при всій їх суворості та рішучості були бездоганними у правовому відношенні, справедливими і зрозумілими населенню.

Згідно із Законом України від 22. 06. 2000 р. № 1835 — III “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” громадяни України реалізують свої конституційні права шляхом створення в установленому порядку громадських об'єднань для участі в охороні громадського порядку, які сприяють органам і підрозділам внутрішніх справ у проведенні заходів по запобіганню та припиненню правопорушень, захисту життя та здоров'я громадян, а також рятуванню людей і майна під час стихійного лиха та при інших надзвичайних ситуаціях.

У світлі вимог Указу Президента України “Про додаткові заходи щодо поліпшення діяльності органів внутрішніх справ та громадських формувань з охорони громадського порядку” від 6. 06. 99 р. № 650/99, питання покращення охорони громадського порядку, захисту населення від злочинних посягань, до-

тримання законності в діяльності органів внутрішніх справ набули принципово нового змісту. Тому першочерговим завданням є подальше налагодження якнайтісніших зв'язків та взаємодії міліції з населенням, заохочення представників громадських об'єднань за активну допомогу, яку вони надають органам і підрозділам внутрішніх справ в охороні громадського порядку.

Робота по виконанню Закону України від 22 червня 2000 року № 1835 “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” має велике і актуальне значення на залізничному транспорті.

Перш за все, до особливостей необхідно віднести те, що при виконанні вищезазначеного закону відбувається поєднання функціональних обов'язків працівників залізничного транспорту з участю в роботі громадських формувань. Особливо це стосується такої категорії як резерв провідників.

По-друге, відомо, що останнім часом в органах внутрішніх справ пройшло значне скорочення особового складу, особливо працівників охорони громадського порядку, що негативно вплинуло на оперативну обстановку в цілому.

Тому залучення працівників залізничного транспорту до громадських формувань по охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю на транспорті було дуже своєчасним і важливим і допомогло значною мірою стабілізувати оперативну обстановку.

Згідно з вимогами до наказу МВС України № 400 від 1997 р., з метою додержання належного громадського порядку, збереження народногосподарських вантажів на об'єктах залізничного транспорту керівництвом Управління МВС України на Одеській залізниці та Управлінням Одеської залізниці станом на теперішній час сформовано та діє 30 громадських формувань загальною чисельністю 788 чоловік.

Дружинники працюють по охороні громадського порядку разом з нарядами патрульно-постової служби міліції на території вокзалів, станцій, прилеглої території, беруть участь у супроводженні поїздів.

2002 року за участю громадськості за різноманітні адміністративні порушення було затримано 910 чоловік, розкрито 52 злочини.

Зрозуміло, що результати цієї спільної роботи міліції і громадськості, показаної на прикладі однієї залізниці, не можуть задовольняти суспільство і вона потребує вдосконалення подальшого розвитку.

На підтвердження цієї думки свідчить і той факт, що згідно з рішенням колегії МВС України від 28. 12. 99 р. Одеському юридичному інституту НУВС доручено провести наукове дослідження “Участь громадськості в охороні громадського порядку та профілактиці злочинності”, яку проводять провідні кафедри інституту.

Основне завдання наукового дослідження полягає в тому, щоб вивчити стан цієї роботи в цілому і визначити перспективи дуже важливої для держави і суспільства проблеми.

На думку автора, практичних фахівців та фахівців, які беруть участь у науковому дослідженні у подальшому необхідно створити правові засади для функціонування, розвитку партнерських відносин між міліцією і населенням: максимальне використання позитивних форм і методів взаємодії міліції і населення щодо подолання негативних протиправних явищ у суспільстві, налагодження ділового співробітництва міліції з населенням і громадськими інститутами, створення організаційно-правової системи участі населення в охороні громадського порядку, впровадження наукових рекомендацій та досвіду партнерських країн та населення, створення системи формування позитивної громадської думки щодо стану правопорядку та діяльності міліції, авторитету її працівників, налагодження системи своєчасного інформування населення через засоби масової інформації про вирішення завдань щодо зміцнення громадської безпеки і протидії злочинності, формування в суспільстві правової ідеології рівноправного партнерства міліції і народу, розвитку правової культури суспільства для створення умов рівноправного партнерства міліції і населення, розвивати систему стимулювання та заохочення громадян на активну взаємодію з міліцією.

Література

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України 22. 06. 2000 р. № 1835 — III.
2. Про додаткові заходи щодо поліпшення діяльності органів внутрішніх справ та громадських формувань з охорони громадського порядку: Указ Президента України від 16. 06. 99 р. № 650/998.
3. Програма розвитку партнерських відносин між міліцією і населенням на 2000–2005 роки. Затверджена міністром внутрішніх справ України від 16. 12. 1999 р.
4. Наказ МВС України № 400-97 р.
5. Матеріали про роботу з населенням та громадськими формуваннями УМВС України на Одеській залізниці за 2001 р.
6. Гіжевський В. К. Становлення, розвиток та особливості діяльності органів внутрішніх справ на транспорті: Історичний огляд. — Київ — 1999 р.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення 2002 р.